

Vaje 14: Karakteristični in minimalni polinom

Naloge na vajah:

1. Endomorfizmu $\mathcal{A} : \mathbb{C}^3 \rightarrow \mathbb{C}^3$ v standardni bazi prostora $\mathbb{C}^3$ pripada matrika

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 1 & -1 \\ 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 1 \end{bmatrix}.$$

- (a) Poišči karakteristični polinom, lastne vrednosti in lastne vektorje ter minimalni polinom endomorfizma $\mathcal{A}$.
(b) Zapiši bazo prostora $\mathbb{C}^3$, v kateri preslikavi $\mathcal{A}$ pripada diagonalna matrika.

2. Določi karakteristični in minimalni polinom endomorfizma $\mathcal{A} : \mathbb{R}^3 \rightarrow \mathbb{R}^3$, če je

- (a) $\mathcal{A}$ zrcaljenje čez premico $x = y = z$;
(b) $\mathcal{A}$ projekcija na ravnino $x + y = 0$ vzdolž premice $x = y = z$;
(c) $\mathcal{A}$ vrtenje v pozitivni smeri okoli osi z za pravi kot.

3. Poišči karakteristični polinom, lastne vrednosti in lastne vektorje ter minimalni polinom matrike

$$A = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}.$$

Poišči tudi tako diagonalno matriko D in tako obrnljivo matriko P , da bo $D = P^{-1}AP$.

4. Naj bosta $A, B \in M_n(\mathbb{C})$. Dokaži ali ovrzi:

- (a) Če sta A in B podobni matriki, potem imata enak minimalni polinom.
(b) Če imata matriki A in B enak minimalni polinom, sta podobni.
(c) Če imata matriki A in B enak karakteristični in minimalni polinom, sta podobni.

Pomoč: oglej si naslednja para matrik:

$$\begin{bmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \quad \text{in} \quad \begin{bmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix},$$
$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \quad \text{in} \quad \begin{bmatrix} 1 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}.$$

5. Naj ima kvadratna matrika A karakteristični polinom $p_A(\lambda) = \lambda^7 - 2\lambda^5 + \lambda^3$. Naj velja tudi $A^5 - 2A^4 - A^3 + 2A^2 = 0$. Zapiši minimalni polinom $m_A(\lambda)$, če veš, da se matrika A ne da diagonalizirati.
6. Naj bo $m_A(\lambda) = \lambda^4 - 2\lambda^3 + 5\lambda^2 + 3$ minimalni polinom realne kvadratne matrike A .
- (a) Izrazi A^{-1} kot polinom matrike A .
- (b) Poišči minimalni polinom matrike A^{-1} .

Samostojno reši: [1, Naloge: 522, 524, 533], [2, Naloge: 278, 295, 296] in [3, Naloge: 261, 264, 269].

Primeri izpitnih nalog:

1. (a) Zapiši karakteristični polinom in lastne vrednosti matrike

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ 0 & -1 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & -3 & 1 \\ 0 & 0 & a-3 & 1-a \end{bmatrix}.$$

- (b) Glede na parameter a poišči lastne vektorje, ki pripadajo lastnim vrednostim matrike A .
- (c) Za katere a je matrika A podobna diagonalni matriki D ? Določi tudi matriko P , da bo veljalo $D = P^{-1}AP$.

2. Dana je matrika $A \in M_6(\mathbb{R})$

$$\begin{bmatrix} a & 0 & 0 & 0 & 0 & b \\ 0 & a & 0 & 0 & 0 & b \\ 0 & 0 & a & 0 & 0 & b \\ 0 & 0 & 0 & a & 0 & b \\ 0 & 0 & 0 & 0 & a & b \\ b & b & b & b & b & a \end{bmatrix}, \quad b > 0.$$

Poišči njen karakteristični polinom, lastne vrednosti in lastne podprostore. Ali je matrika A podobna diagonalni matriki? Če je, kateri?

Literatura

- [1] M. Dobovišek, D. Kobal, B. Magajna: Naloge iz algebre I, DMFA, Ljubljana 1992.
- [2] M. Kolar, B. Zgrablić: Več kot nobena a manj kot tisoč in ena rešena naloga iz linearne algebre, Pitagora, Ljubljana 1996.
- [3] B. Zgrablić: Algebrski drobiž, Pedagoška fakulteta, Ljubljana 2002.